

skall slå vakt om fäbodarnas existens som minnesmärken över mänsklig odling. Många fäbodor borde kunna räddas utan beroende av turistinkomster. Ett stöd till upprustning av gamla fäbodor måste därför ske förutsättningslöst och på sådant sätt att ägarens dispositionsrätt inte på något sätt beskärs.

Vilka möjligheter som finns för en räddningsaktion för de kvarvarande fäbodarna och hur ett ekonomiskt stöd för upprustning skall utformas är jag osäker om. Jag anser därför att en utredning i det syfte jag här framhållit är påkallad.

Med stöd av vad som anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning i syfte att så långt möjligt söka bevara den fäbodkultur av oskattbart värde som nu håller på att gå förlorad.

Stockholm den 27 januari 1970

Tore Nilsson (m)

i Agnäs

Nr 483

Av fru Ryding m. fl., *angående företagens hälsovård.*

(Lika lydande med motion nr 435 i Första kammaren)

I en vid fjolårets riksdag väckt motion angående företagshälsovården hävdar vpk-motionärerna, att företagshälsovårdsutredningen otillfredsställande utrett främst frågan om samhällets huvudmannaskap för företagshälsovården samt dess lagfästade.

Riksdagen anslöt sig till utlåtandet från vederbörande utskott, som anförde att skäl saknades att föregripa Kungl. Maj:ts ställningstagande i anledning av betänkandet och remissmaterialet. Det förefaller dock som om något samlat förslag i anledning av utredningen inte är att vänta. Enskilda frågor — exempelvis angående utbildningen av företagsläkare m. m. — tas upp i traditionell ordning.

Vi anser således att skäl talar för att ånyo aktualisera de nyssnämnda frågorna. Argumenten för att samhället skall vara huvudman för företagshälsovården har anförts i ett flertal kommunistiska riksdagsmotioner, senast i motionsparet I: 360 och II: 413 år 1969. Samma är förhållandet med problemställningen huruvida företagshälsovården bör lagfästas.

Medicinska fakulteten vid Karolinska institutet uttalade i remissyttrandet över utredningen bl. a. följande:

En annan ofullständigt utredd fråga är huruvida skyldigheten att bedriva företagshälsovård skall lagfästas eller icke. . . Någon närmare analys av detta viktiga problem har dock icke företagits trots att Kungl. Maj:ts ursprungliga hemställan till arbetarskyddsstyrelsen att utreda företagshälsovården också innefattade behovet av lagstiftning eller av särskilda av styrelsen utfärdade anvisningar. (Se sid. 7 i betänkandet.)

Påpekandet gäller ingenting mindre än att utredningen icke följt givna anvisningar om utredningsuppdraget, vilket är ett anmärkningsvärt förhållande. I fråga om huvudmannaskapet skriver rektorsämbetet vid institutet, som instämmer i medicinska fakultetens yttrande, följande:

En annan viktig fråga som lämnats outredd gäller huvudmannaskapet för företagshälsovården. Utredningen har helt utgått från att företagen som hittills skall vara huvudmän. För stora företag med betydande resurser och möjligheter att anställa särskilda befattningshavare kan detta också synas mest praktiskt. För de smärre företagen föreslås regionala företagshälsovårdscentraler med bl. a. rörliga enheter, delvis branschvis organiserade. Ju mindre företag det är fråga om, desto svårare ter sig dock de organisatoriska problemen. För t. ex. jordbrukets och skogsbrukets vidkommande nöjer sig utredningen med högst allmänna anvisningar. Det ligger nära till hands att tänka sig denna del av företagshälsovården organisatoriskt knuten till de öppna vårdcentraler som socialstyrelsen nyligen föreslagit i en principutredning. Huvudman för dessa skall vara landsting. *Det kan endast beklagas, att utredningen inte alls diskuterat möjligheten av samordning mellan företagshälsovårdscentralerna och landstingens öppna vård.* Utredningen är dock inte alls främmande för att tjänsteläkare skall fungera som konsulter i företagen och diskuterar t. o. m. hur man vid mindre företag skall kunna utnyttja distriktssköterskorna. Man kan väl tänka sig, att smärre företag skulle kunna få behovet av företagshälsovård tillgodosett genom expertis knuten till vårdcentralerna. Åtskilligt talar för behovet av fortsatta utredningar härom. (Motionärernas kursiv.)

Sjukhusvårdens organisation med annexsjukhus och i anslutning till dessa kliniker för öppen vård förlagda till skilda räjonger inom landstingsområdet betyder en utbyggd öppenvårdsverksamhet, som självfallet kan få betydelse också för företagshälsovården, speciellt för mindre arbetsplatser. Detta talar för ett enhetligt huvudmannaskap. En kärnfråga är i sammanhanget att företagsläkare liksom industrisköterskorna bör ha en obunden ställning. I ett debattinlägg om företagshälsovårdsutredningen i tidningen Aftonbladet (22 april 1969) tar en läkare upp dessa frågeställningar: »För vem arbetar doktorn. Kan han tänkas hamna i konflikt mellan medicinska och ekonomiska intressen. Hur oberoende är en 'stabsfunktion'. Är tystnadsplikten aldrig i fara. Kan arbetarna även i tider av konjunkturåstramning lita på doktorn. Innebär verksamheten aldrig ett manipulerande. Vem utser doktorn.»

I Karolinska institutets förut citerade yttrande sägs om detta spörsmål:

Det är emellertid svårt att bortse från att företagsläkaren inte sällan ställs inför svåra situationer, där hans önskan att hjälpa en arbetare vid nyanställningar eller vid stressituationer inom företaget kan komma i konflikt med hans lojalitet mot företaget. Det skulle varit av värde med en utförlig analys av detta problem. Bl. a. borde övervägas huruvida företagsläkarens ställning skulle stärkas om han fick en anställningsform, som gjorde honom mera oberoende gentemot företaget.

Från arbetaropinionen reses allt starkare krav om en bättre ordning när det gäller arbetsmiljö, skydds- och hälsovårdsfrågor. Det är angeläget att lösningar på hithörande frågor tar hänsyn till överväganden av citerat slag. Vi anser att de här anförda av utredningen icke berörda — eller ofullständigt berörda — problemställningarna icke kan få lämnas outredda.

Med hänvisning till de anförda synpunkterna föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa om att i motionen berörda frågor angående huvudmannaskapet för företagshälsovården samt dess lagfästande blir föremål för utredning och att förslag i dessa frågor skyndsamt förelägges riksdagen.

Stockholm i januari 1970

Gunvor Ryding (vpk) Eivor Marklund (vpk) C. H. Hermansson (vpk)
